

Îtu - Usarufa

1.1

Yóáane nommá perái-náqá timá yímikaiye.

Îtu Káríqto, Áánûqtuni áanikoma, wení átê-wataagoni áaimma mirá-imiye:

1.14-15

Îtuma noyááqamaa o-káyúkámá yááyaraiye.

14 ááqibo Yóáane kaarabúti matáitana Îtuma Kááriribaqa iréna Áánûqtuni átê-wataama abarokáq timá yímikena tiráiyé: 15 "Áánûqtuni kawáá kéi-kanaama íbêqa kéyabita wenôpaqa kéiyé. kéyabita keráwáqá kúmiq-yaqtaaqa kebó-yáqtáákáráqá yuqmá ánataaro. táigon-aaimma kúmiq-aaimma kebó-ááímmá waéqmáráaro. Áánûqtuni átê-wataama arunóbáqá arupú umá ítáaro. áyakoma tágaino!" timáqtuwena

1.21-27

kuti-áágógáráq-nákómá

21 máqe-uraawata Îtute kóureta Kápéranabaqa iréta Tabaatiráqá aapinaa-náúpáqá pékaae. pékaawana Îtuma aapinaammá timá yímikaiye. 22 timá yímikaitana wení aapinaaqtábámá waayúkama yáaqa karáiyé. wemá abarokáqá akoqnáágogaraqa kéyiraa téna timá yímikaitata ááqibo aapinaa-káyúkámá aapinaammá akoqnáágogaraqa ítiraawana wemá aapinaa-káyúkáráá ítima-yimikena wemá uyátárai-nakoraa náápaa wái-nakoraa umá timá yímikaitata waayúkama yáaqa karáiyé. 23 ááqibo aapinaa-náúpáqá móra-nakoma kuti-áágógáráqá máitana kuti-áágómá arunóbáqá wáqe-urena 24 aamá kabámarena tiráiyé: "Îtuo! é Náátárêtibake-nakoe. keqtááyábá nôraq kéono? emá arááq tíkamine iráánô? eqtábámá kéitauna emá Áánûqtuni-nakoe. aítaa í-yátááqá íma wái-nakoe. aokaq-náqá máane." titana 25 Îtuma áá awáágurena tiráiyé: "páátí mááo! wení arunóbáké yáubaa!" titana 26 kuti-áágómá min-nákóní aúma kaepú-kaapun uréna wááqa yuréna yáubaraiye. 27 yáubaguraitata waayúkama yáaqa karéta tirááe: "nóinabiyo? wé abarokáqá kuti-áágóqtábámá aamá káwaagena akoqnáá umá timá ámitana kaqtó umá yáubaguraiye. nóin-aainabiyo? aúgenabiyo?" tiréta

1.32-34

32 karáákáq kúmitana abáúmá pékuraitata waayúkama máqte-kari-kakai-kayukama kuti-áágó wái-kayukagaraqa yíwíqmeta Îtunopaqa irááe. 33 iréta naa márúpake máqte-kayukama oqtaráqá áíkutaawana 34 Îtu káqo-kaqo-karima atóbamayikaitata netuqyaa-káyúkátí karimá atóbaguraawana kuti-áágómá netuqyaa-káyúkátí irunóbáké waqtukáitata kuti-áágómá Îtuni áaimma ítiraawana kuti-áágótábá wemá timá yímikaiye: "páátí mááro! waayúkamá ítima-yimero!" titata páátí máqe-ureta aamá ítiraae.

2.1-12

Îtuma aú aráákagurai-nakoma atóbamakaraiye.

1 pááqya-kagaama púitana Îtuma Kápéranabaqa yauweré uráitata waayúkama timá aúgen-augen umátukaapoata ítiraawana naaúpaqa máqe-uraiye. 2 máqe-uraitata taíbaq-wayukama yó-yo éta áíkutaawana naaúpaqa titipáá uráitana máápaq oqtarákáráqá titipáá uráiyé. wáátima áíkutaawana Îtuma watáá-wataa abarokáq timá aapinaammá timá yímitata 3 aú aráákagurai-nakogaraqa kéyeta kaayaqté-kaayaqte-wayukama yaagu yaqméta irááe. 4 iréta waaqókáqá kanaaráqá íma yewata taíbaq-wayukama oqtaráqá mááwana miráinapoata waaqókáqá íma yéta oaráqá óqtakaan-oaraqa yaagu yaqméta utéta óqtakaan-oama Îtuni yanaa yawátááwana kúkutaaraqa aú aráákagurai-nakoma kéwaitata wemmá oaráké kúkutaagaraqa ánnáraqa yuwáka-yuwaka kéowana kukáiyé. 5 kukáitana Îtuma oaráq máa-kayukama káonaitata irunóbáqá ôriq umá tágama ítááwana yetí irunóbáqá itaígómá iténa tiráiyé: "ketáaniko, eni kúmiq-yaqtaaqa kebó-yáqtáákáráqá paábaq kémarauana ánataguraiye." titata 6 ááqibo aapinaa-káyúkámá máeta yúyánánóbáqá itéta 7 maaráuma yúyánámmá ítiraae: "nôraq itana mirá kétiyo? tiráinapoana wemmá Áánûqtun áwíqqa táiq umá yamá káraapaiye. paá-wayukama kúmiq-yaqtaaqa timá áminanama íma atóbaginana íma ánataginibo Áánûqtu wenamá kanaaráq timá áminiye." 8 ítáawana Îtuma yetí yúyánámmá ítárena tiráiyé: "nôraq itaráq keráwáqti túyánánóbáqá miráuma kéitao? 9 ááqibo min-áú-áráákágúrái-nákóqtábámá kemá 'ení kúmiq-yaqtaaqa atóbagiye' túnana oyaaq kéiyó? ááqibo 'ító-uma kúkutaagaraqa uréire uwo' túnana waq oyaaq kéiyó? nóine tenanawáq mú oyaaq ínáyô? 10 ááqibo ké Waayúka-Araakoma maéq kúmiq-yaqtaaqa marabí kanaaráq atóbamakanana onata itáiyáqa anón-

awaameq umá tiráátenata itánoe." 11 téna aú aráákagurai-nakoqtabama timá ámikaiye: "ké kítimamune. itóaao ení kúkutaama aqmé naaópaqa kóaa!" titana 12 itó éna kúkutaama yáumena páátákáá kóuraitata máqtekoma aónaawana yemmá yáaqa kaitata Áánûqtuni áwîqa múte yaúteta tirááe: "mirái-qtataaqa íaonewaunataae." téta tirááe.

4.35-41

Îtuma timá ámitana uwáágoma ánataraiye.

35 aabaumá karáákáq kúmitana Îtuma tiráaiye: "meran-ábápáq-ágínáúpáqá kó-onataae!" titata 36 yaayorupamá paá máqe-uraawata waabáqtábá naaúpaqa kóoro timátuweta iyápó-annagaraq Îtugaraqa nópi-káárebí péketa wekáráq awíqmeta kóuraae. káqomma óq-nopi-kaarema yeráwáqtê urááe. kégowana 37 yaugikómá anón-uwaama kéyoraitana karááqtoqa ôriq umá kéitana káárenobaqa nokómá ôriq umá ya kéogiraitana ááqibo 38 Îtuma nópi-kárégóni ayárepaqa kunúraqa aú waguráitata awáatureta tirááe: "tiráátinako, képuyunataama arummá íyaq kéiyó?" tewana 39 itó-urena nokóqtábámá tiráaiye: "paá mááo!" titana uwáágoma ánatagena paá yaákare wáqe-uraiye. wáqe-uraitana 40 Îtuma tiráaiye: "nôraq itanáq táaqa karáiyó? nôraq itaráq tirunóbáqá íkéitaaó? íyaq tágaguraiyó?" titana 41 yáaqa paá kégaitata tirááe: "maan-nákómá náawabiyo? wemá timá yímikaitata uwáágoma nokógáráq kaqtó urááye." téta tirááe.

5.22-24

22 áikutaawana móra-nakoma Yááírati aapinaan-naáópáké anó-naqa iréna Îtumma káonenama arupi yawaguréna 23 tiráaiye: "ketiyáámûkoma képukiye. emá ayáánapo ánekukuqa inanamá érákainana atóbena paá mániye. miráuma yínónô?" titana 24 wegáráqá kóuraiye. waayúkama ôriq umá yayorupamá wenanaaépaqa wakéta wekáqá áikutaawana

7.18-23

18 "tébakaq íma itáane umá íyaq keráwáqá itaraao? 19 ááqibo máqtemma kégumibo paá áyapi kégumena miráipoana ayábopike kéyutugiye." miráuma Îtuma tiráaiye: "máqtemma nai-yáqtááqá kanaaráq nánoe." 20 móragaraqa tiráaiye: "arunóbáké yáubagurai-qtataaqa waayúkama táiq umá kéyiraatiye. 21 aúpáq arunóbáké táí-auyanamma iténa kebó-yátáákáriq kéena moyámmá kémayena waayúkama kéikamena 22 aaramá moyámmá yabitimmá kémayena aúrananna káena taíbaq-kumiq-yaqtaaqa wáitana kaaqaari kétena negígómá kéena kéwakarena áwîqa yama aráápena táí-weganokanoqa kéen 23 maami-kútí-yátáákómá waayúkagoni arunóbáké kéyaubena waayúkama táiq umá káraatiye." téna tiráaiye.

9.2-8

Îtuma káqowaraa aúkéna tágaguraiye.

2 abapaké móra-wagaama pukitana Îtuma Pítaagaraqa Yêmitigaraqa Yóáanekaraqa yíwíqmena anón-anuraqa utéta yenamáa máneta urááe. mikáqá Îtumma káonaawana wemá káqowaraa aúkitata 3 wení unáákáqtôma waéqma tágagurena mú mikákáá wayámmá aúkitataa waayúkama tete umátúwáakakaatati íma miráuma wayákayana umá tágagine iné. 4 mirá umátuweta Iráíya Mótetigaraqa Îtugaraqa watáá-wataa kétéwata yimónaraawana 5 Pítaa tiráaiye: "yirááti-nako, maakáq mánunataama iráqôniq kéinataa kaumo-námmá tarôq onúnataama mórama ennáé. mórama Mótetinnæ. mórama Iráiyanna tarôq onúnatae." titana 6 yáaqa karáitata Pítaa tînín-aimma íma itaraipoana mirá-tiraiye. 7 ááqibo konnámá kukéna yemmá yawááq uráitana aagómá konnánóbáké tiráaiye: "tíkái-ketaanikoma máiyé. máinaraq wenáama itáaro!" 8 yemá yúrapike abáá uréta Îtumma wenamáa aónaraae.

12.28-31

mú mikákáá yaaguyabí-áímmá

28 móra-aapinaa-nakoma máena mi-kátáá-wataa itarena Îtuni kateko-áímmá abarokáq timá itaraiye. iténa itama aónaraiye: "nóin-aare-aimma mú mikákáámmá yaaguyabí-áínábiyo?" titana 29 Îtu tiráaiye: "minnáma Ítiráaeo-wayukaaó! itáaro! Áánûqtu ketáái manikómá wenamáa anómma utái-nakoma máiyé. 30 Áánûqtu keráwáqtí manikóqtábámá tikáino! wenópaqa túyánámmá koíno! tirupikékáráqá taákogaraqa akoqnáágoraraqa máqtekaraqa weqtábámá tuyánámmá itáiyana tikáino!" maanná áqnaen-aare-aimma 31 ááqibo keqnáámmá mórama kétiye. keráwáqtí waaqókáq-nákómá keqtábaráá umá tikáino! mi-kááyáq-ámáán-áikárátámá mú mikákáámmá wáitana maannáratati mú mikákáámmá yaaguyabí-áímmá íma wáiyé." titana

14.10-11

Yúqtaati Itikáarioti Ítuqtabama namuro-wáyúkámá timá yímikaiye.

10 titana Yúqtaati Itakáarioti iyápó-aanabike-nakoma uyátarai-monoq-wayukayopaqa kóurena tiráiyi: "kemá tíwáqnaa onaq Ítumma yáqtoqma áwíqme ínóe." 11 titata yimuqá ôriq umá makéta meyámmá amínéta tirááe. tewana Yúqtaatima aúyánámmá iténa "nói-tupaama Ítumma oyaa umá yirááatenuno?" téna ítama táíq uréna kanaayábá abáá-abaa kéiyi.

14.44-46

44 kutaruríq i-nákómá awaaméqá yímikena tiráiyi: "kemá ámóqnaana-nakomma yáqtoqma ánnáma áméro! áwíqmeta yaákare kóoro!" tiráiyi. 45 Yúqtaati iréna páátákáá Ítunopaqa kéena kaayonébáké ámóqnaraitata 46 yáqtoqma ánnáma ámiketa akoqnáá umá yáqtokaae.

15.6-15

Ítumma arááq ikamínéta tirááe.

6 ááqibo kótámaki-onikaqa aati-aatimá Pááiratima móra ánná-naupaqa mái-nakoma ayuwéwaimiye. wáátigoma awaaméqá maréta tewana Pááiratima ayúwáitana ánná-naupake kanaarác ayúbákáitana kó éwaimiye. 7 ááqibo mi táoqa kaarabútibi móra-nakoma áwíqqa Baráábatima máqe-urena anón-aaíqqa wemá taíbaq-wayúkagaraqa uréna wemá móra-nakomma arááq ikámítana pukitana kaarabútibi máqe-uraiye. 8 ááqibo waabámmá áikuteta Pááirati ánná-naupake ayúwái-nakoqtabama ítama aónaraae. aónaraawana 9 Pááirati ítama yimónaraiye: "Ítiráaeo-wayukati mú mikákáá anómma yabikái-naqa ayúbakanuno?" téna 10 uyátarai-monoq-wayukati yáaimma ítareta paá yirunóbáqá kárún-aimma kététaboata Ítumma ánnáma ye ámikaae. miráuma ítarena tiráitata 11 uyátarai-monoq-wayukama waabámmá timá yímikaae: "Baráábatitqtaba kétékaiqtaae tero!" miráitata waabámmá timá yímikaae: "Baráábatimma ayúqmataa timiyo!" tewata keqnáámmá 12 Pááirati móragaraqa timá yímikaiye: "ááqibo Ítiráaeo-wayukati mú mikákáá anó-nakoqtabama nôraq ónúno?" titata 13 waabámmá kabámareta tirááe: "yaaraqá nírigaraqa ikámíyana puíno?" tewana 14 Pááirati ítama yimónaraiye: "nóin-otaaniraq uréna nói-taigoniraq uráinabiyo?" titata mú mikákáá anókaq kabámareta tirááe: "yaaraqá nírigaraqa ikámíyana puíno!" tewana 15 Pááirati waabá-káyúkátí yimuqá máráinapoana Baráábatimma ayúbákaraiye. miráumatuwena Ítumma i-wáyúkámá yímikena timá yímikaiye: "akoqnáá-annanapo ikámoro! ikáqtuwersa yaaraqá nírigaraqa ikámíyana puíno!" téna Pááirati tiráiyi.

15.33-39

Ítuma pukáiyi.

33 ááqibo wágáama aabaúma aúkáapi uyáwitana kumayuqá aúqma máqte-maruqa yawááquráiyi. 34 aabaúma kaumorác kégumitana Ítuma kabámarena anókaq wááqa kéyena tiráiyi: "Érói, Érói, aráama tebakátáni?" téna wenábike mirá kétiye: "ketí Áánúqtuo, ketí Áánúqtuo, nôraq itaa tiyúkáano?" titata 35 tébakaqa máqeo-kayukama ítareta tirááe: "ítáaro! wemá Iráiyamma kááyaiye." tewana 36 móra-nakoma uyaaté iréna parubaru-wánnáámá ikaaq-nókarácá yátaraq makéna Ítumma ámitana nátúwáitana min-nákómá tiráiyi: "éqtukaiyanao! Iráiyama yaaraké yamatuwáinana kumínaayaba aónaaro!" titana 37 Ítuma anókaq wááqa yumátuwena pukuráiyi. 38 pukitana ááqibo anó-monoq-naupaqa oqtaráq tabaraáberaa-kannaama abí kúmakaama wenamááríq aúkáapike kabááqma yakákuráiyi. 39 ááiq-i-wayukati kawáá-nákómá máitana Ítu aúbáqá itó-uma máitana Ítuma wááqa yumátuwena pukitana aónatuwena wemá tiráiyi: "áraíne. min-nákómá Áánúqtuni áaniko máqe-uraiye!" téna tiráiyi.

15.42-46

Ítuma uqtamákaraae.

42 ááqibo aabaúma karaakác kúmitana Tabaatiráqá yokaa-yokaa-í-yúpáámá wáitanaboana Yótêbi Aarimatéabake-nakoma iréna wemá káánítôre uyátarai-naqa maéna Áánúqtuni kawáá kéi-kanaayabama awé kéiyi. 43 mimórá-nákómá Pááiratinopaqa ikatíq íma uréna Ítuni arááq-auyabama ítama aónaraiye: "timínónó?" tímínaq mó-uqtamakaano." titana 44 Pááirati aúyánámmá ítarena "áraínaq pukuráinabiyo?" téna i-wáyúkátí kawáá-nákómá ááyarena ítama aónarena tiráiyi: "ara pukáiyi?" titana kawáá-nákómá timá ámikaiye: "owé pukáiyi." téna 45 Pááirati iyánáaq umárena ítátuwena Yótêbimma timá ámikaiye: "kanaarácíyie. arááq-auma mayaa." titana 46 Yótêbi kateko-wánnáámá meyáníq umá maténa yaaraké aúma maténa wannaabí atáá-umakena óqtanobaqa maipí uqtamákena anón-oqtamma muríákóni ótaqa makéna yawááq-uraiye. mirá umáqtuwaitata

16.1-7

pukáipike itó-uraitabama

1 Tabaatimá ánatagitata Máriaa Máatariniyaa Máriaa Yêmitini anóama Tárômegaraq átê-kuyumma i-qtáqtááqá meyámmá maqméta Ítumma pérakaneta matááe. 2 Tóqtaaraq iráqma tágagikaqa uqtamá karaapaqa kóureta 3 kégoeta watáá-wataa tiréta "náawa oqtaráké óqamma mamá páabaq "aukátikanitaabiyo?" 4 anón-oqtaapoana ummaa yánitata tiráae. kêteta ko aónaamma óqamma páabaq aukákuraitata aónaraae. 5 miráitata muriyánóbáqá péketa aónáayama móra-mabugoma wayán-únákáqtôgaraqa mibáqá maraq máqe-uraitana aónaraawana yáaqa ôriq umá karáitana min-nákómá tiráiyé: 6 "táaqa ígáino! Ítuma Náátárêtibake-nakomma kaapaq-yátaráq ikámaraa-nakomma abáá kéoyamma wemá pukáipike itó-urena íma máiyé. uqtamá káraapaqa aónaaro! 7 áaqibo wení iyápó-anna ko timá yímero! Pítaagaraqa timá áminata timá yímero! 'Ítuma wenókáámmá Kááriribaqa kégoitata mibáqá aónanowana keqnáámmá wemá keráwáqá miráuma timá tímikaiye.' " téna tiráiyé.

16.15-16

15 wemá timá yímikaiye: "máqte-marukaqa kóoro! máqte-kayukama maan-áté-wátáámá mó-tima-yímero! 16 máqtemma yirupi kéitaa-kayukama nommá peráiyaqa atóbamayikanune. íkeitaa-kayukama yawáaq-umayikanune.

16.19-20

Áánûqtuma kawáá kéí-marukaq Ítuma utáiyé.

19 timátuwena áwíkaitana Áánûqtuni kawáá kéí-marukaq uténa Áánûqtuni aukápáqá maráq máqe-uraitata 20 wení iyápó-annama máqtepaqa ko timá yímikaae. abarokáq timá yímikaawata uyátárai-nakoma yegáráq yíwâqnaa uréna yé tiráama áraimma kéitana uyátárai-nakoma awaaméqá yímikaiye.